

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนา
ระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น
Public Participation in the Formulation of Development Plan Policies
School Education System in Khon Kaen Province

ธีรภัทร โคตรบรรเทา

Teerapat Khotbuntao

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University

E-mail: teerapat.kho@neu.ac.th

Faculty of Education, Hatyai University

E-mail: jiraporn.cho077@hu.ac.th

Received: 11 April 2024; Revised: 19 April 2024; Accepted: 23 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 394 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สถิติการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ การวิเคราะห์การสรุปความและการตีความนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 2) ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านร่วมปฏิบัติ ปัจจัยด้านร่วมประเมินผล และปัจจัยด้านร่วมพัฒนา ตามลำดับ และ 3) ควรมีการกำหนดการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาที่มีคุณภาพและส่งเสริมสนับสนุนการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดรูปแบบการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชนและการรับฟังที่นำไปสู่ปฏิบัติการจัดทำแผนโดยจะต้องมีความชัดเจนในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในทุกด้าน ตลอดจนค้นพบสาเหตุของปัญหาข้อมูลตามตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเกิดความสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการปฏิบัติหน้าที่, คณะครู, การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study public participation in policy formulation, educational system development plans, 2) to study factors that contribute to public participation in policy formulation, educational system development plans, and 3) to Study guidelines for public participation in policy formulation and school education system development plans in Khon Kaen Province It is both quantitative and qualitative research. Tools used include: Questionnaires and interviews A sample group of 394 people and a group of interview informants of 10 people. Statistics used in the research include: Statistics on frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation Multiple regression analysis, summary and interpretation, data presented by descriptive analysis.

The results of the research found that 1) public participation in policy formulation and education system development plans Overall; it was at a moderate level. 2) Factors that forward public participation in policy formulation and educational system development plans. Statistically significant at the .05 level include the factors of joint practice. Factors involved in evaluation and co-development factors, respectively and 3) Quality policy and development plans should be established and promote and support the formulation of policies and development plans in the area of responsibility and determine the format for policy formulation and development plans through participation between government agencies. Community leadership and actionable listening the preparation of the plan must be clear in analyzing the problem situation in all aspects as well as discovering the causes of data problems based on indicators that indicate policy implementation to be consistent with the effective formulation of policies and plans for the development of the school education system.

Keywords: Guidelines for Performing Duties, Teachers, Setting Policies and Development Plans

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างมาก และตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 “การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นแนวคิดสำคัญที่บัญญัติไว้ ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ครอบครัวยุคใหม่และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานที่ดีในสังคม การสร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและ

เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์และยุทธศาสตร์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมและการพัฒนาการศึกษาให้มีความเท่าเทียมทางสังคม (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2560)

แผนปฏิรูปประเทศมีประเด็นเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมการเรียนรู้การรับรู้และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกิจกรรมทางสังคมบนพื้นที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นกัน สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปซึ่งมีเป้าหมายเร่งด่วนในการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ คือ การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ ประชาชน หน่วยงานท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา (พระครูวินัยธรสุวรรณ สุวรรณโณ (เรืองเดช), บุญเพ็ง สิทธิวิชา, และกนกอร บุญมี, 2567) โดยมีการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วมและในการศึกษาในการจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกภาคส่วนและส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเครือข่ายการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตและดำเนินการจัดการศึกษาของภาคส่วนต่าง ๆ และตระหนักถึงความสำคัญ ในการเตรียมความพร้อมขององค์กรทั้งบุคลากรโครงสร้างการบริหารจัดการองค์ความรู้ ซึ่งโครงสร้างและกลไกการดำเนินงานต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

จากสภาพปัญหาที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายของการปฏิรูประบบการศึกษาไทยและการกำหนดนโยบายและการพัฒนาสถานศึกษา คือ การพัฒนาระบบการเรียนรู้การสอนเพื่อเติมเต็มศักยภาพให้นักเรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การพัฒนาระบบครูให้มีคุณภาพ การสร้างความรับผิดชอบในระบบการศึกษา และการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ในระบบการศึกษา ประเด็นเหล่านี้ยังคงเป็นประเด็นที่ประเทศไทยต้องให้ความสนใจในการพัฒนาโดยต้องมองไปในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการและผลักดันนโยบายไปสู่สถานศึกษาเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นจริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนย่อมมีบทบาทในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษา แต่ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาอย่างเห็นได้อย่างชัดเจนที่ทุกวัน นั่นคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังต้องดิ้นรนแข่งขันกับเวลาในเรื่องของเศรษฐกิจที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพชีวิตประจำวัน และทำให้เกิดปัญหาของการมีส่วนร่วมในด้านการเอาใจใส่ต่อระบบการศึกษาอย่างมากและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนอย่างชัดเจน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จังหวัดขอนแก่นมีโรงเรียนจำนวนมากทั้งอยู่ในการกำกับของรัฐและของภาคเอกชน ที่ยังพบว่าปัญหาในการการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนยังต้องอาศัยหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดระบบ ระเบียบ การกำหนดนโยบายแผนพัฒนา ระบบการศึกษาให้มีความทันสมัยได้มาตรฐานหลักสากล ที่ส่งผลต่อเด็กและเยาวชนที่ต้องการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียมประเทศต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น และในประเด็นที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่นอยู่ระดับใด เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่นมีอะไรบ้าง และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่นควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในระบบการศึกษา ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (เชิงปริมาณ)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้ปกครองนักเรียนและพนักงานในเครือบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งหมด 753,269 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้ปกครองนักเรียนและพนักงานในเครือบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งหมด 753,269 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้ปกครองนักเรียนและพนักงานในเครือบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งหมด 394 คน (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2560) ผู้วิจัยใช้การสุ่มที่อาศัยความน่าจะเป็น โดยใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชาชนผู้ปกครองนักเรียนและพนักงานในเครือบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดขอนแก่นให้มีความเหมาะสมตามจำนวนของสัดส่วนประชากรในการหาสัดส่วนที่เหมาะสม

2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย (เชิงคุณภาพ)

ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบันและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงปริมาณ)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรต้นและตัวแปรตามของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงคุณภาพ)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรตามของแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น แบ่งออก ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดขอนแก่น หลังจากนั้นรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติสังคมศาสตร์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงคุณภาพ)

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ จำนวน 10 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงปริมาณ)

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์

7. การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงคุณภาพ)

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงปริมาณ)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์

ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

9. การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงคุณภาพ)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย 2. การวิเคราะห์เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นกรอบแนวคิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ การตีความและนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา	3.02	0.49	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมนำนโยบายและแผนพัฒนาไปปฏิบัติ	3.01	0.58	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมการประเมินนโยบายและแผนพัฒนา	3.00	0.00	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.04	0.28	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.04$ S.D.=0.28) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.02$ S.D.=0.49) ด้านการมีส่วนร่วมนำนโยบายและแผนพัฒนาไปปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.01$ S.D.=0.58) และด้านการมีส่วนร่วมการประเมินนโยบายและแผนพัฒนาอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x}=3.00$ S.D.=0.00) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น Multiple Regression analysis

ลำดับตัวแปรที่ได้รับ การคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	p- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.121	.076		14.667	.000	.971	1.271
ปัจจัยด้านร่วมพัฒนาX1	.111	.039	.096	2.850	.005*	.188	.035
ปัจจัยด้านร่วมปฏิบัติX2	1.084	.064	.830	17.053	.000*	1.209	.959

ปัจจัยด้านร่วมตัดสินใจX3	.025	.031	.024	.805	.421	-.036	.085
ปัจจัยด้านร่วมรับผิดชอบX4	1.264	.053	1.039	23.923	.143	1.160	1.367
ปัจจัยด้านร่วมประเมินผลX5	.310	.048	.179	6.392	.000*	.214	.405

$$SE_{est} = \pm .12907 \quad R = .969; R^2 = .939; \text{Adj. } R^2 = .938; F = 2022.263; p\text{-value} = 0.01$$

* statistically significant at the .05 level.

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านร่วมปฏิบัติ (X2) ปัจจัยด้านร่วมประเมินผล (X5) และปัจจัยด้านร่วมพัฒนา (X1) ตามลำดับ ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 1.084, .310 และ .111 ตามลำดับ และทั้ง 3 ตัวแปร ร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ได้ 93.9%

ปัจจัยที่ไม่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ปัจจัยด้านร่วมตัดสินใจ (X3) และปัจจัยด้านร่วมรับผิดชอบ (X4) ตัวแปรอิสระ ทั้ง 2 ตัวแปร ร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ได้ 93.8%

3) แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า

ควรมีการกำหนดการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสนับสนุนการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดรูปแบบการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชนและการรับฟังที่นำไปปฏิบัติ การจัดทำแผนโดยจะต้องมีความชัดเจนในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในทุกด้าน ตลอดจนค้นพบสาเหตุของปัญหาข้อมูลตามตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเกิดความสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมนำนโยบายและแผนพัฒนาไปปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมการประเมินนโยบายและแผนพัฒนา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชู กันเกตุ, ชัยลักษณ์ รักษา, จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ (2564) ที่ได้ศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ คือ โดยการให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือวางแผนการนำไปสู่การปฏิบัติและกำกับ นิเทศ ติดตาม เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านร่วมปฏิบัติ (X2) ปัจจัยด้านร่วมประเมินผล (X5) และปัจจัยด้านร่วมพัฒนา (X1) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยและเงื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และบุคลากรทางการศึกษา ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านโรงเรียน

ควรมีการกำหนดการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสนับสนุนการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดรูปแบบการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชนและการรับฟังที่นำไปปฏิบัติ การจัดทำแผนโดยจะต้องมีความชัดเจนในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในทุกด้าน ตลอดจนค้นพบสาเหตุของปัญหาข้อมูลตามตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเกิดความสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญฤทธิ์ ระพันธ์ (2561) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ควรช่วยกันในการดูแลซ่อมแซมอาคารสถานศึกษา สถานที่ให้พร้อมต่อการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์จากชุมชนเข้ามามีจัดการศึกษา ด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา บทบาทในแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะในการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี และการรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษา ถือได้ว่ายังไม่ดีมากเท่าที่ควรจะเป็นทั้งนี้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมาก และปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาที่มีความสำคัญ คือ ปัจจัยด้านร่วมปฏิบัติ ปัจจัยด้านร่วมประเมินผล และปัจจัยด้านร่วมพัฒนา ทั้งนี้ควรมีการกำหนดการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสนับสนุนการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดรูปแบบการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชนและการรับฟังที่นำไปปฏิบัติ การจัดทำแผนโดยจะต้องมีความชัดเจนในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในทุกด้าน ตลอดจนค้นพบสาเหตุของปัญหาข้อมูลตามตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเกิดความสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อระบบการกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

สรุป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมนำนโยบายและแผนพัฒนาไปปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมการประเมินนโยบายและแผนพัฒนา ในส่วนของปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านร่วมปฏิบัติ ปัจจัยด้านร่วมประเมินผลและปัจจัยด้านร่วมพัฒนา และควรมีการกำหนดการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสนับสนุนการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาในพื้นที่รับผิดชอบ และกำหนดรูปแบบการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชนและการรับฟังที่นำไปปฏิบัติ การจัดทำแผนโดยจะต้องมีความชัดเจนในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาในทุกด้าน ตลอดจนค้นพบสาเหตุของปัญหาข้อมูลตามตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงการ

นำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อเกิดความสอดคล้องกับการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) นโยบายและการบริหาร ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษามีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์แนวทางปฏิบัติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษามีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อวางแผนจัดการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึงในเขตพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงาน

2) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาระบบการศึกษาโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น ด้านการบริหารงานวิชาการโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชยบัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชู กันเกตุ และคณะ. (2564) ที่ได้ศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ, วารสารพัฒนวิชาการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 3(2), 41 – 50.
- บุญญฤทธิ์ ระพันธ์. (2561). การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ประถมศึกษา: การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 16(2), 69-82.
- พระครูวินัยธรสุวรรณ สุวรรณโณ (เรื่องเดช) และคณะ. (2567). การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ ของบุคลากรทางการศึกษาในเขตจังหวัดมหาสารคาม. วารสารส่งเสริมและพัฒนามหาวิชาการสมัยใหม่. 2(1), 1-14.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2560). นโยบายสาธารณะ แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). แนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System): ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รายงานวิจัย). กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐาน การศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์

Yamane, Taro. (1973). Statistics : an Introductory Analysis. 3rd ed. New York : Harper and Row.